Leiðbeiningar um móttöku frásagna af ofbeldi, áreitni eða einelti í íþróttastarfi

Leiðbeiningarnar eru ætlaðar starfsfólki, stjórnendum, þjálfurum, sjálfboðaliðum og öðrum sem einstaklingur leitar til vegna ofbeldis, áreitni, eineltis eða annarrar óviðeigandi hegðunar innan íþróttahreyfingarinnar.

Markmiðið er að tryggja örugga og nærgætna móttöku og koma málinu í réttan farveg.

1. Hlustaðu og taktu frásögnina alvarlega

- Gefðu einstaklingnum næði og nægan tíma til að segja frá.
- Vertu róleg/ur, hlustaðu án þess að grípa fram í og þakkaðu viðkomandi fyrir að segja frá.
- Staðfestu að rétt hafi verið að leita aðstoðar.
- Forðastu að draga frásögnina í efa, gera lítið úr upplifuninni eða spyrja spurninga sem fela í sér ásökun, svo sem: „Af hverju sagðir þú ekki frá fyrr?“
- Ekki biðja um meiri smáatriði en nauðsynleg eru til að meta öryggi og ákveða næstu skref.

Hægt er að segja:

„Takk fyrir að segja mér frá þessu. Ég tek það sem þú segir alvarlega og ætla að hjálpa þér að koma málinu í réttan farveg.“

2. Metið hvort hætta sé yfirvofandi

Kannið fyrst hvort viðkomandi eða aðrir séu í bráðri hættu eða þurfi tafarlausa heilbrigðis- eða lögregluaðstoð.

- Ef hætta er yfirvofandi skal hringja strax í **112**.
- Ef grunur er um refsivert brot skal upplýsa viðkomandi um möguleikann á að leita ráðgjafar hjá lögreglu eða leggja fram kæru.
- Ekki setja einstaklinginn í aðstæður þar sem hann þarf að mæta þeim sem kvartað er yfir.

3. Útskýrðu trúnað og takmörk hans

Farið með allar upplýsingar af fyllsta trúnaði og miðlið þeim aðeins til þeirra sem þurfa á þeim að halda vegna aðstoðar eða lögbundinna viðbragða.

Ekki skal lofa algjörum trúnaði. Útskýra þarf að nauðsynlegt geti verið að miðla upplýsingum ef:

- einstaklingur eða aðrir eru í hættu;
- grunur er um refsivert brot;

- barn á í hlut og tilkynningarskylda til barnaverndar er fyrir hendi;
- önnur lagaskylda krefst þess.

Eftir því sem aðstæður leyfa skal upplýsa einstaklinginn áður en upplýsingum er miðlað og útskýra hvert þeim verður beint og hvers vegna.

4. Skráðu nauðsynlegar upplýsingar

Skráðu frásögnina eins fljótt og unnt er með vitneskju viðkomandi.

Skráningin skal vera hlutlæg og nákvæm og meðal annars innihalda:

- dagsetningu og stað samtals;
- nöfn þeirra sem voru viðstaddir;
- helstu atriði frásagnarinnar, helst með orðalagi viðkomandi;
- hvort talin sé hætta á frekara ofbeldi eða áreitni;
- hvaða upplýsingar og næstu skref voru rædd;
- hvaða ráðstafanir voru gerðar.

Ekki skal hefja sjálfstæða rannsókn, yfirheyra einstaklinginn eða reyna að afla frekari gagna. Gögn og skráningar skulu varðveitt á öruggan hátt og ekki send áfram nema nauðsyn beri til.

5. Samskiptaráðgjafi íþrótta- og æskulýðsstarfs

Sá sem hefur orðið fyrir eða orðið vitni að ofbeldi, áreitni, einelti eða annarri misbeitingu í íþróttastarfi getur leitað til samskiptaráðgjafa.

Samskiptaráðgjafi er óháður aðili sem veitir gjaldfrjálsa ráðgjöf, stuðning og leiðbeiningar og aðstoðar við að koma málum í réttan farveg.

- Vefsíða og tilkynningarform: samskiptaradgjafi.is
- Netfang: samskiptaradgjafi@samskiptaradgjafi.is
- Símar: 839-9100 og 783-9100

Bjóðast má til að sitja hjá viðkomandi þegar haft er samband eða aðstoða við að skrá tilkynningu. Að jafnaði skal það gert með samþykki hans, nema lögbundin tilkynningarskylda eða bráð hætta krefjist annars.

6. Veittu áframhaldandi stuðning

- Spyrðu hvað einstaklingurinn þurfi til að upplifa öryggi.

- Upplýstu um næstu skref og hver muni hafa samband.
- Gerðu ekki ráðstafanir án samráðs við viðkomandi nema öryggi eða lagaskylda krefjist þess.
- Ekki lofa ákveðinni niðurstöðu eða tímaramma sem ekki er hægt að standa við.
- Fylgdu því eftir að viðkomandi hafi fengið upplýsingar um viðeigandi aðstoð.

Mikilvægt að forðast

Sá sem tekur á móti frásögn skal ekki:

- gera lítið úr málinu eða draga frásögnina í efa;
- kenna einstaklingnum um það sem gerðist;
- krefjast þess að hann segi fleiri frá en hann treystir sér til;
- hafa samband við þann sem kvartað er yfir eða standa fyrir sáttamiðlun;
- hefja eigin rannsókn eða taka skýrslur af öðrum;
- lofa algjörum trúnaði;
- deila upplýsingum með óviðkomandi;
- þrýsta á einstakling um að leggja fram kæru, nema bregðast þurfi við lögbundinni tilkynningarskyldu eða bráðri hættu.

Meginreglan er einföld: **Hlustaðu, taktu frásögnina alvarlega, tryggðu öryggi, gættu trúnaðar og hjálpaðu viðkomandi að komast í samband við rétta fagaðila.**